

A Fővárosi Ítéltábla a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (...) által képviselt ... felperesnek a Kovács, Barborják és Társai Ügyvédi Iroda(...) által képviselt ... alperes ellen szerződéses kikötés érvényességének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. március 6-án kelt 9.G.40.152/2015/7. számú ítélete ellen a felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes székhelyű pénzügyi intézmény, Magyarországon a fióktelepén keresztül nyújt pénzügyi szolgáltatásokat, ügyfeleivel, a fogyasztókkal megkötött szerződéseiben egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződéses kikötéseket alkalmazott 2004. október 4. napjától a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) hatálybalépéséig terjedő időszakban egyes termékek esetén, különböző részüteményekben.

A felperes előterjesztett kereseti kérelmében a jogelődje és általa a fogyasztóival kötött, a perbeli időszakban és a keresetben meghatározott termékekre vonatkozó egyedi szerződések, illetve Üzletszabályzatainak az egyoldalú módosításra feljogosító ÁSZF kikötések kapcsán kérte annak megállapítását, hogy azok megfelelnek a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdésének, azok tisztességesek, érvényesek. A felperes 16 ÁSZF kapcsán terjesztette elő keresetét, a plusz változó kamatozású kölcsönök esetében a 2004. október 4-től 2006. március 19-ig terjedő időszakra az ÁSZF1., a 2006. március 20-tól 2006. április 30-ig tartó időszakra az ÁSZF2, a 2006. május 1-től 2009. április 30-ig terjedő időszakra az ÁSZF3, a 2009. május 1-től 2009. július 9-ig terjedő időszakra az ÁSZF4, 2009. július 10-től 2009. július 31-ig az ÁSZF5, a 2009. augusztus 1-től 2009. szeptember 15-ig terjedő időszakra az ÁSZF6, a 2009. szeptember 16-tól szeptember 30-ig terjedő időszakra az ÁSZF7, 2009. október 1-től 2010. április 30-ig az ÁSZF8, a 2010. május 1-től 2010. november 26-ig terjedő időszakra pedig az ÁSZF 9 tartalmazott kikötéseket. A hazai referencia kamathoz kötött kölcsönök tekintetében a 2009. május 1-től 2009. július 9-ig terjedő időszakban az ÁSZF10, a 2009. július 10-től július 31-ig terjedő időszakban az ÁSZF 11, a 2009. augusztus 1-től 2009. szeptember 15-ig terjedő időszakban az ÁSZF 12, a 2009. szeptember 16-tól szeptember 30-ig terjedő időszakban az ÁSZF 13, a 2009. október 1-től 2010. április 30-ig terjedő időszakban az ÁSZF 14 és 2010. május 1-től 2010. november 26-ig az ÁSZF15 tartalmazott rendelkezéseket. A stabilitás változó kamatozású kölcsönök tekintetében a 2010. május 1-től 2010. november 26-ig terjedő időszakban az ÁSZF 16 tartalmazta a keresettel érintett kikötéseket. A felperes csatolta a

keresettel érintett időszakokban alkalmazott Általános Szerződési Feltételeket tartalmazó Üzletszabályzatokat, azok változásait, zöld színnel kiemelve az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó feltételeket, illetve csatolta az egyedi szerződéseket, amelyekben szereplő kikötéseket illetően ugyancsak így járt el.

A keresettel érintett pontok a következők voltak:

ÁSZF1 (ELLA) 4.2.2., 4.2.8, 4.3.1., Egyedi Szerződés 3.4., 3.5. pontok

ÁSZF2 4.2.2., 4.3.1., Egyedi Szerződés 3.4., 3.5., 3.6. pontok

ÁSZF3 4.2.2., 4.3.1., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7. és 3.8. pontok

ÁSZF4 4.2.2., 4.3.1., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., II.1.2. pontjai

ÁSZF5 4.2.2., 4.3.1., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., II.1., 2. pontjai

ÁSZF6 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., II.1., 2. pontjai

ÁSZF 7 4.2.2., 4.3.1., 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., II.1., 2. pontjai

ÁSZF8 4.2.2., 4.3.1., 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., II. 1.,2 pontjai

ÁSZF9 4.2.2., 4.3.1., 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7. pontjai

ÁSZF10 4.2.2., 4.3.1., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., 3.8. pontjai

ÁSZF11 4.2.2., 4.3.1, Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., 3.8. pontjai

ÁSZF12 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., 3.8. pontjai

ÁSZF13 4.2.2., 4.3.1, 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., 3.8. pontjai

ÁSZF14 4.2.2., 4.3.1, 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., 3.8. pontjai

ÁSZF15 4.2.2., 4.3.1, 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7., 3.8. pontjai

ÁSZF16 4.2.2., 4.3.1, 4.3.2., 4.3.3., Egyedi Szerződés 3.6., 3.7. pontjai

A felperes és az ÁSZF-ek és az Egyedi Szerződések csatolása mellett részletesen valamennyi ÁSZF-re és kikötésre vonatkozóan külön-külön kifejtette álláspontját a Törvény 4.§ (1) bekezdésében foglalt elvek megvalósulására vonatkozóan a kikötések érvényességét, tisztességességét állítva. A felperes az ÁSZF1-től 9-ig terjedően és az ÁSZF 16-ot érintve annak megállapítását is kérte, hogy a Törvény hatálya a felperes által nem természetes személyekkel részben vagy egészben nem a szerződéskötő természetes személy gazdasági tevékenységén kívüli célból, s részben vagy egészben hitelkiváltási, refinanszírozási célból az ÁSZF-ek kikötései alapján kötött kölcsönszerződésekre nem terjed ki, az ÁSZF10-15-ig terjedően azokra, mint referencia kamatozású ÁSZF-ekre nem terjed ki a Törvény hatálya.

Az ÁSZF1 4.2.2. pontjának releváns kikötése a következő: „A Bank a kamatperiódusok fordulónapjától jogosult a jelen Üzletszabályzatnak megfelelően egyoldalúan módosított ügyleti kamat - fordulónapon érvényes Hirdetményben rögzített - mértékét érvényesíteni.”

A 4.2.8. pont: „A kezelési költség mértéke változó.”

4.3.1. pont: „A Bank jogosult a hitelszerződés hatálya alatt a hiteldíjat, illetve annak egyes elemeit az éven túli lejáratú állampapírok hozamának megváltozása, a tőke- és pénzpiaci kamatlábak megváltozása, a fogyasztói árindex változása, a jegybanki alapkamat módosulása, a lakáscélú állami kamattámogatások változása és/vagy megszűnése, a bankközi hitelkamatok vagy a bank forrásköltségeinek változása, a pénzpiaci viszonyok változása, valamint a bank üzletpolitikájának változása közül bármelyiktől függően egyoldalúan módosítani.

Az Egyedi Szerződés 3.4. pontja szerint: „Az ügyleti kamat kamatperiódusonként a bank által egyoldalúan változtatható, a kamatperiódus egy éves, a bank a megváltozott kamatmértéket kizárólag a kamatperiódus fordulónapjától - a fordulónapon hatályos Hirdetményében rögzített mérték szerint - jogosult alkalmazni.”

3.5. pont: „A kezelési költség egyoldalúan változtatható mértékű.”

3.6. pont: „A hitelező a kölcsön ügyleti kamatlábát az egyes kamatperiódusok fordulónapján, a kezelési költség és egyéb, a hitel igénybevételével kapcsolatos díjak, jutalékok, költségek mértékét pedig bármikor, a pénzpiaci viszonyok változásától függően jogosult egyoldalúan - külön

szerződésmódosítás nélkül - megváltoztatni. Adós ezt tudomásul veszi és kötelezi magát ezeknek a hitelező által megállapított mérték szerinti megfizetésére. A hitelező a kamatnak, a kezelési költségnek és az egyéb díjnak, jutalékoknak az adós számára kedvezőtlen változtatására azonban kizárólag az alábbi feltételek valamelyikének beállta esetén jogosult:

- az éven túli lejáratú állampapírok hozamának emelkedése,
- a tőke- és pénzüpiaci kamatlábak emelkedése,
- a jegybanki alapkamat emelkedése,
- a bankközi hitelkamatok emelkedése,
- a Hitelező forrásköltségeinek növekedése."

Az ÁSZF2 4.2.2, 4.3.1. pontjai azonosak, s az Egyedi Szerződés 3.4., 3.5., 3.6. pontjai is.

Az ÁSZF3 4.2.2, 4.3.1. pontjai azonosak az ÁSZF2 kikötéseivel, az Egyedi Szerződés 3.6. pontja szerint: „Az ügyleti kamat kamatperiódusonként egyoldalúan változtatható, a kamatperiódus egy éves, a bank a megváltozott kamatmértéket kizárólag a kamatperiódus fordulónapjától - a fordulónapon hatályos Hirdetményében rögzített mérték szerint - jogosult alkalmazni." 3.7. pont: „A kezelési költség egyoldalúan változtatható." A 3.8. pont szerint: „Adós tudomásul veszi, hogy a hitelező a kölcsön ügyleti kamatlábát az egyes kamatperiódusok fordulónapján a kezelési költség és egyéb, a hitel igénybevételével kapcsolatos díjak, jutalékok, költségek mértékét pedig bármikor, a pénzüpiaci viszonyok változásától függően jogosult egyoldalúan - külön szerződésmódosítás nélkül - megváltoztatni." Az Egyedi Szerződés II.1. pontja szerint: „Az ügyleti kamat egy éves kamatperiódusonként egyoldalúan változtatható, s a kezelési költség is egyoldalúan változtatható mértékű."

Az ÁSZF4 4.2.2, 4.3.1. pontja azonos az ÁSZF3-al, az egyedi kölcsönszerződés 3.6. pontja ugyancsak. A 3.7. pont szerint: „Adós tudomásul veszi, hogy a hitelező - referencia kamatlábhoz kötött kamat módosítása kivételével - a kölcsön ügyleti kamatlábát - amennyiben az az adós számára kedvezőtlen - az egyes kamatperiódusok fordulónapján az egyéb, a hitel igénybevételével kapcsolatos díjak, jutalékok, költségek mértékét pedig a mindenkor aktuális Üzletszabályzatban foglaltak alapján alábbiakban meghatározott kamat-, díj- vagy költségelemre kihatással bíró ok-okozati feltételek megváltozása esetén jogosult egyoldalúan megváltoztatni. A Bank az Adós számára kedvezőtlen módosításokat - ha a változás nem közvetlenül jogszabály rendelkezésével következik be - azok hatálybalépését megelőzően 60 nappal korábban közli az Adóssal. A kamat-, díj- vagy költségelemre kihatással bíró ok-okozati elemek, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható:

- az éven túli lejáratú állampapírok és jelzáloglevelek hozama;
- a tőke- és pénzüpiaci kamatlábak;
- a jegybanki alapkamat;
- a bankközi hitelkamatok;
- a Hitelező forrásköltségei;
- a Bank hitelezési és működési kockázati költségeinek emelkedése, különös tekintettel a lakossági kölcsönök kockázatára, illetve kockázati tényezőire;
- az Adós hitelképességének csökkenése, adósminősítési besorolásának, fizetőképességének romlása;
- a munkanélküliségi ráta;
- a fennálló kötelezettség teljesítését biztosító Biztosíték értéke;
- a kötelező tartalékolási szabályok;
- a bank működési költségei;
- az adott szolgáltatás nyújtásához közvetlenül kapcsolódó, a bank által más szolgáltató számára megfizetett költségelemek díjai, a szolgáltató általi új díjtétel bevezetése, valamint az adott szolgáltató üzletszabályzatában és hirdetményében bekövetkező módosítás;

- a bank ügyfélcentrumainak és irodahelyiségeinek bérleti díjai és fenntartási, működési költségei;
- a pénzügyi, biztosítási ágazatban alkalmazásban álló munkavállalók havi bruttó átlagkeresete;
- az egyes termékek és szolgáltatások értékesítéséhez, közvetítéséhez kapcsolódó, külső felek számára megfizetett jutalék költségek;
- postai és távközlési (telefon, internet) szolgáltatások ára, a postai és távközlési szolgáltató üzletszabályzatában és hirdetményében bekövetkező módosítás;
- a bank szolgáltatásainak népszerűsítése érdekében használt kommunikációs és hirdetési felületek listaárjai;
- a bank tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy azt érintő jogszabály, jegybanki rendelkezés;
- a bank mindenkori felügyeletét ellátó szervek által hozott kötelező intézkedések (jelenleg: belga, illetve magyar felügyelet);
- a Bankra kötelező egyéb szabályok;
- a pénzügyi forrásszerzési lehetőségek és költségek;
- a fogyasztói árindex;
- az állami kamattámogatások;
- a bank közteher-fizetési (pl. adó) kötelezettsége;
- közvetített szolgáltatások díjai;
- valamint a Kölcsönszerződésben foglalt szolgáltatásra, vagy az Adósra vonatkozó kockázat megváltozása (ideértve az adós hitelképességének és a biztosítékok értékében bekövetkezett változást is). A hitelkamaton kívüli minden egyéb ellenszolgáltatás és azok módosításának feltételeit a Bank mindenkor aktuális vonatkozó Hirdetménye és Üzletszabályzata tartalmazza. A közjegyzői okirat elválaszthatatlan részét képezi az okirathoz fűzött jelen hiteltermékre vonatkozó Hirdetmény." A II.2.1. és 2. pontja a korábbival azonos.

Az ÁSZF5 4.2.2. pontja a korábbival azonos, a 4.3.1. pont már tartalmazza a korábbi ÁSZF felsorolásán túl a további ÁSZF-hez tartozó Egyedi Szerződés 3.7. pontjában található teljes felsorolást, mely azonos az ÁSZF5-höz tartozó Egyedi Szerződés 3.7. pontja szerinti felsorolással.

Az ÁSZF6. 4.3.2. pontja szerint: A bank jogosult a kölcsön hiteldíját külön szerződésmódosítás nélkül megváltoztatni és a 4.3.3. pontja tartalmazza a korábbi ÁSZF 4.3.1. pontja szerinti felsorolást, az ezen ÁSZF-hez tartozó Egyedi Szerződés 3.7. pontja azonos a korábbi ÁSZF-ével és a II.1.2. pontja is.

Az alkalmazási időszakot és a szabályozás módját illetően lényegileg hasonló a 4. illetve 10., az 5. illetve 11., a 6. illetve 12., a 7. illetve 13., és a 8. illetve 14. számú ÁSZF azzal, hogy az ÁSZF11 4.3.1. pontja már a díjak, jutalékok, költségek mértékének megváltozását illetően a teljes felsorolást tartalmazza, mely az ehhez tartozó Egyedi Szerződésben 3.8. pont alatt került elhelyezésre.

(A felperesi keresetlevélben kiemelt ÁSZF 10, 11, 12, 13, 14 és 15 „referencia kamatozású” ÁSZF-ekben szereplő „a referencia kamatlábhoz kötött kamat módosítása kivételével” kitétel alkalmazása a kölcsön ügyleti kamatlába kapcsán már az ÁSZF 4-hez tartozó egyedi szerződés 3.7. pontjában megjelenik. Az ÁSZF7 4.3.3. pontja ugyancsak tartalmazza, hogy „a bank a kamatnak, a kezelési költségnek és az egyéb díjaknak, jutalékoknak az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítására - referencia kamatlábhoz kötött kamat módosítása kivételével - kizárólag az alábbiakban meghatározott kamat-, díj- vagy költségelemre kihatással bíró ok-okozati feltételek megváltozása esetén jogosult...”

Az ÁSZF 10-hez tartozó egyedi szerződés 3.6. pontja szerint a bank által kamatperiódusonként változtatható mértékű ügyleti kamat mértéke az első kamatperiódusra vonatkozóan meghatározott, míg a második kamatperiódustól kezdődően megegyezik a 3.7. pontban foglaltak szerint meghatározott évi 12 havi BUBOR-nak ... %-kal növelt értékével. A 3.7. pont szerint a 12 havi

BUBOR jelenti a budapesti bankközi piacon jegyzett, az adott kamatperiódusra vonatkozó, a kamatmegállapítási napon megállapított referencia jellegű kínálati kamatlábat. Adós tudomásul veszi a 3.8. pont értelmében, hogy ..."a hitelező - a referencia kamatlábhoz kötött kamat módosítása kivételével - a kölcsön ügyleti kamatlábat - amennyiben az az adós számára kedvezőtlen - az egyes kamatperiódusok fordulónapján, az egyéb, a hitel igénybevételével kapcsolatos díjak, jutalékok, költségek mértékét pedig a mindenkor aktuális Üzletszabályzatban foglaltak alapján az alábbiakban meghatározott kamat-, díj- vagy költségelemre kihatással bíró ok-okozati feltételek megváltozása esetén jogosult egyoldalúan megváltoztatni..." Ezt követően található a teljes ok-lista.)

A felperes kérte Európai Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése mellett a per tárgyalásának felfüggesztését. A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog elveinek részletes kifejtése körében - többek között - utalt arra, a Törvényben meghatározott speciális eljárási szabályok az indokolatlanul rövid törvényi határidők és a limitált elbírálási határidő, a tisztességtelenség vétele együttesen nem biztosítják az anyagi igazság felderítését, nem biztosítják a fegyverek egyenlőségét (328. pont). Az eljárás tisztességtelen voltát illetően a 329., 330., 331., 332. pontokban fejtette ki álláspontját. (Konkrét kérelmet Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésére nem terjesztett elő.)

Egyebek mellett utalt a 2/2014. PJE-ben, az Európai Bíróság C-26/13. számú határozatában rögzítettekre, eseti döntésekre, továbbá az OBH, a Kúria, a Fővárosi Ítélőtábla és a Fővárosi Törvényszék képviselői által készített szakmai emlékeztetőre, a részleges érvénytelenség megállapíthatóságára, az Európai esetjog, illetve a hazai kógens jogszabályok figyelembevételének kötelezettségére, kiemelve az ... ügyben, illetve az ... ügyben kifejtett álláspontokat. Egyebek mellett az átláthatóság elve kapcsán kifejtette, az ... ügy 53. pontja értelmében a cél az, a fogyasztó előre láthassa, hogy egy ilyen változás (az ok-lista elemének változása) milyen következményekkel jár a jövőre nézve. Az előreláthatóságot nem a díj mértékének előre kalkulálhatóságában látta az EU-Bíróság teljesülni, csupán azt kívánta meg, hogy a fogyasztó tisztában legyen azzal, bizonyos feltételek megváltozása esetén a szerződéses hiteldíj emelkedhet. A „mérték” kiterjesztő értelmezése ezzel ellentétes lenne. Az átláthatóság szintjét az Árazási Elvek biztosítják, azok - bár bonyolult és csak magas banki szakmai tudással érthető módon - részletesen leírják azokat a kockázatokat, amelyek a díjemelést megalapozzák. Az Árazási Elvek és a bennük meghatározott levezetések, képletek az átlagos fogyasztók számára érthetetlenek, így felesleges, haszontalan információkat jelentenek, a céljuk az, hogy a Felügyelet és a PBT eljárásán keresztül a hiteldíjmódosítási jog ne legyen korlátlanul gyakorolható.

Utalt arra, az ÁSZF-ek tartalmazzák a megfelelő ok-listát, rögzítik a kamatperiódust, leírják a szerződésmódosítás rendjét. 60 nappal a módosítás előtt értesítik a fogyasztókat és felmondási jogot biztosítanak. Az ÁSZF-ek 4.3.3. pontja a törlesztőrészlet lehetséges módosítása okait az ok-lista rendelettel összhangban tartalmazta, azaz a fogyasztó pontosan láthatta előre, hogy a szerződésben megadott a körülmények megváltozása a törlesztőrészlet emelkedésével járhat. Az árazási elvekben meghatározott, forrásköltséget meghatározó képlet nem volt ismert, üzleti titok, de a képletek minden komponense visszavezethető piaci adatokra, referencia kamatokra, egyértelműen meghatározható az Árazási Elvek alapján, így az átláthatóság elve megvalósul a hitelezői forrásköltség, a tőke- és pénzpiaci kamatlábak és a bankközi kamatok esetében.

A referencia kamatozású ÁSZF-ek esetében utalt arra, az átláthatóságot maga az egyedi szerződés biztosítja, tekintettel arra, automatikusan az adott kamatperiódusra meghatározott BUBOR-hoz kapcsolódik az emelés, az egyedi szerződés pontosan meghatározza az alkalmazandó BUBOR-t (12 havi), továbbá, hogy milyen napon közzétett BUBOR és milyen kamatperiódusok szerinti lejáratkor állapítandó meg a kamat.

Alperes ellenkérelmében az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére, minden, a Pp. 155/A.§-a alkalmazására irányuló, így az Alkotmánybíróság eljárásának esetleges kezdeményezésére és a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló indítványok, illetve a kereseti kérelem elutasítását kérte.

Részletes ellenkérelmet terjesztett elő a 2014. évi XXXVIII. törvény részletes értelmezése, valamint eseti döntések felhívása mellett. Hivatkozott a Kúria 2/2014. PJE határozatára, arra, a Magatartási Kódex, a kereskedelmi gyakorlat vizsgálata nem képezi jelen per tárgyát. Az egyes elvek megvalósulását vizsgálta az Európai Unió joggal összefüggésben. Vitatta a részleges érvénytelenség megállapíthatóságát.

Taglalta, hogy az Alkotmánybíróság többek között a rövid keresetindítási és a peres eljárásban alkalmazható egyéb határidők kapcsán megállapította, azok nem ütköznek az Alaptörvény rendelkezéseibe vagy nemzetközi egyezménybe, nem sértik a fegyverek egyenlőségének alaptörvényi követelményét, a speciális eljárási szabályok sem sértik a bírósághoz fordulás jogát, illetve a jogorvoslathoz való jogot. A speciális eljárási rendelkezések a maguk összességében sem eredményezik a Törvény által szabályozott peres eljárás tisztességtelenségét. (10.1.1., j), k), n) pontok)

Utalt arra, ha az elsőfokú bíróság bármely, akár csak egy feltétel vonatkozásában úgy találja, hogy az nem felel meg a Törvény 4.§ (1) bekezdésében foglaltaknak, akkor az adott ÁSZF szerződéses kikötését már ne vizsgálja tovább, a bizonyítási indítványokat mellőzve utasítsa el a keresetet.

Az elsőfokú bíróság a 2015. március 6-án kelt 9.G.40.152/2015/7. számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.270.000 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság a határozat indokolásában a felperes által alkalmazott ÁSZF-ek és Egyedi Szerződések szövege, a felperesi kereset és az alperesi védekezés részletes ismertetése után kifejtette, a kereset nem alapos. A felperesnek kellett igazolnia, hogy a szerződéses kikötései megfelelnek külön-külön és egyenként az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének. Kifejtette, a szimmetria elve nem érvényesül, ha a pénzügyi intézményt semmi sem kényszeríti arra, hogy a fogyasztó terheit csökkentse. A szimmetria elvét sérti, ha a pénzügyi intézménynek csak jogosultsága az, hogy a kedvező változást csökkentés formájában érvényesít-e vagy sem. Sérti az átláthatóság elvét, ha a díjak, költségek módosítását meghatározó feltételek felsorolása mellett arról határozott rendelkezés nincs, hogy milyen mértékben kerülhet sor további terhek fogyasztóra történő áthárítására. A fogyasztónak tisztában kell lennie azzal, hogy egyes feltételek különböző változása milyen módon jár terhei módosulásával. Meg kell tudnia állapítani, hogy milyen minimális mértékű módosulások eredményezhetnek valóban tényleges szerződésmódosítási jogot. Tisztában kell lennie azzal, hogy az egyes okok milyen súllyal mérlegeltek egy-egy szerződésmódosításnál. A fogyasztónak előre kell látnia, milyen feltételek fennállásakor, milyen mértékben kerülhet sor további terhek reá hárítására. Önmagában egy ok-lista nem elegendő, az átláthatóság követelménye akkor teljesül, ha rögzíti a kikötés, mely feltétel milyen mértékű változással jár, mi az a küszöbérték, amit el kell érnie a változás mértékének, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződéses terheket csökkentse vagy növelje. Nem érvényesül az átláthatóság, ha több feltétel és körülmény együttes hatása esetén nem látható előre még arányaiban sem, milyen szempontrendszer alapján határoz a teher áthárításáról a pénzügyi intézmény. A szimmetria akkor valósul meg, ha a bank a csökkentést is köteles végrehajtani. Önmagában nem elegendő az, ha költségek tekintetében az éves maximális mértéket a szerződéses kikötés a KSH által közzétett éves átlagos infláció mértékéhez kapcsolja. Az egyértelmű megfogalmazás követelményét sérti, ha egy-egy szerződéses kikötés értelmezésénél a fogyasztót a vele szerződő

pénzügyi intézmény összeolvasásra kényszeríti. A különböző iratokba szerkesztett egyoldalú módosítási jog ennek az elvnek nem felel meg, azt sérti, ha különböző dokumentumokba, különböző részekkel szerkesztve határozza meg azokat a feltételeket, amelyekre hivatkozva kamat, költség vagy díj egyoldalúan módosítható. Az átláthatóság akkor biztosított, ha a szerződéses kikötés rögzíti, hogy a refinanszírozási kamatlábak milyen módosulása milyen mértékű kamatemelést tesz indokolttá. Önmagában a speciális költségek fogyasztóra hárítása nem tartozik a Törvény hatálya alá. Átláthatatlan az a szerződéses kikötés, amely egyrészről látszólag referencia kamathoz köti a kamatmérték változását, másrészről a kamaton belül a kamatláb tekintetében egyoldalú módosítási jogot ad a hitelezőnek.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, a Törvény 4.§ (1) bekezdésében részletezett elveknek való megfelelést kellett a szerződéses kikötések kapcsán vizsgálni, „negatív megállapítási” kereset előterjesztésére nincs lehetőség. Az egyoldalú szerződésmódosítás az ok-lista pontjainak együttes hatásával jelentkezhetett, a fogyasztó előtt egységes egészként jelenik meg az ok-lista. A Törvénnyel nevesített feltételek konjunktívak, egynek a hiánya is az adott kikötés tekintetében a kereset elutasítását eredményezi. A Törvény 4.§ (1) bekezdésében írt elvek megvalósulásának vizsgálatát érintően előírt logikai sorrend nincs. Nem volt akadálya annak, hogy az átláthatóság elvének érvényesüléséhez képest legyen csak vizsgálható a további feltételek szerinti követelmények kielégítése.

Az elsőfokú bíróság utalt a Törvény 11.§-ára és a 2/2012. PK véleményre, annak 3. pontjára, mely szerint, ha a kógens keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérhetnek, az ilyen feltételek tisztességtelensége megítélhető a tartalma szerint is. Az ok-listában szereplő rendelkezések, feltételek tisztességességének részbeni megállapítása akkor lett volna lehetséges, ha az általános szerződési feltétel egészében világos, érthető és átlátható. Ha az egy kikötésnek minősülő szerződéses rendelkezés nem világos, nem érthető és nem átlátható, kizárt a tisztességesség részbeni megállapítása. Amennyiben a szerződéses kikötés az egyértelműség, érthetőség, átláthatóság követelményeinek nem felel meg, a további feltételek meglétét szükségtelen vizsgálni. Az Árazási Elveket nem kellett vizsgálat tárgyává tenni. A keretjogszabály - Kormányrendelet - rendelkezéseit nem elég megismételni az általános szerződési feltételekben, azt szükséges további tartalommal kitölteni. A fogyasztó előtt nem pusztán nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a szerződéses feltételnek, átlátható jelleggel fel kell tüntetnie a mechanizmus konkrét működését, hogy a fogyasztónak módja legyen értékelní a számára ebből eredő gazdasági következményeket. A kógens jogszabályi rendelkezések keretet adnak, amit az egyoldalú feltételeket alkalmazó szolgáltató tölt ki tartalommal. Nem lehetett a szerződéses feltételeket úgy megítélni, hogy csak egy meghatározott és jól behatárolható rész tisztességtelen, míg a többi tisztességes. Az átláthatóság hiánya valamennyi kikötésre kiterjedt.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján rendelkezett a perköltség viseléséről.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Kérte az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését és egyúttal a per tárgyalásának felfüggesztését, a Pp. 252.§ (2), illetve (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását. Amennyiben a másodfokú bíróság a hatályon kívül helyezésre nem lát okot, úgy kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az általa a kereseti kérelemben részletezett 16 ÁSZF-re vonatkozóan annak megállapítását, azokra a Törvény hatálya nem terjed ki, másodlagosan, hogy azok érvényesek és a Törvény 4.§ (1) bekezdésében foglalt vélelem megdöntésre került. A részleges érvényesség, tisztességesség esetleges megállapítását is kérte. Megfogalmazta azokat a kérdéseket, melyekkel kapcsolatban az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése indokolt. Fellebbezésének általános indokolásában kifogásolta az Európai

Unió Bírósága előtti döntéshozatali eljárás iránti kezdeményezése elutasítását, ugyanakkor kitért arra is, a per felfüggesztésével az elsőfokú bíróság nem foglalkozott. A kúriai álláspontot részletezve utalt az ÁSZF-ek ok-listáinak egyes elemei részleges érvényessége megállapításának lehetőségére. Az ítéletet megalapozatlannak tartotta, álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a keresetről nem rendelkezett teljes körűen, indokolási kötelezettségének sem tett megfelelően eleget. Összesen 16 ÁSZF-et, 340 kikötést kellett volna részletesen vizsgálni, ezt az elsőfokú bíróság nem végezte el. Az ítélet részint iratellenes megállapításokat is tartalmaz egyes ÁSZF-ek tartalmát illetően, továbbá valamennyi ok-listában részletezett elvet vizsgálni kellett volna. Utalt arra is, az alperes csak általánosságokban vitatta a kereseti kérelmet.

Hivatkozott az Európai Unió elveinek betartásának kötelezettségére, illetve arra, ebben a körben sem megfelelő az ítélet indokolása. A referencia kamatozású termékek sajátosságait az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, a 2014. évi XL. törvény 32/A.§-át nem vette figyelembe, noha nem minősül egyoldalú kamatemelésnek a referencia kamatlábhoz kötött kamat esetén a referencia kamatláb változásából eredő kamatváltozás. A BUBOR és az ahhoz kötött ügyfélkamat változásáról nem kellett tájékoztatni a fogyasztót, mivel az nem minősül egyoldalú módosításnak.

A részleges érvénytelenség megállapíthatóságának téves értelmezésén túl az egyértelmű és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvét is tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság. A szimmetria elvét contra legem értelmezte, valamint a 275/2010. (XII.15.) Kormányrendeletet is. Utalt arra, a „mérték” kiterjesztő értelmezése nem fogadható el. A ..., az ...és az ... ügynek sem volt olyan tartalma, melyet az elsőfokú bíróság a „mérték” értelmezésével kapcsolatban elfoglalt. Utalt az Árazási Elvekre, illetve a Panaszkezelési Szabályzatokra.

A felperes részletes fellebbezésében külön-külön elemezte az egyes ÁSZF-eket, az éven túli állampapírok hozamának, a tőke- és pénzpiaci kamatlábaknak, a jegybanki alapkamatnak, a bankközi hitelkamatoknak és a hitelező forrásköltségeinek emelkedése szempontjából az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének megvalósulását.

Az átláthatóság elve kapcsán többek közt kifejtette, az ügyfeleket minden esetben tájékoztatta a hitelek kamatperiódusáról, az ügyfelek számára a forrásköltséget meghatározó képlet ugyan nem volt ismert, - az üzleti titok - azonban a finanszírozókkal kötött szerződésekben rögzített képletek minden komponense visszavezethető piaci adatokra vagy referencia kamatokra. Az átláthatóságot a fogyasztó részére a keresetben bemutatott intézményrendszer - Felügyelet, PBT stb. - biztosította, 2010. január 1-től pedig az Árazási Elvek. Az alkalmazott képletek, háttérszámítások megértése a köznapis általános gazdasági ismereteken túlmutató tájékozottságot feltételez, annak érvényesülése vizsgálatát a Felügyelet végezte. Az átláthatóságot elősegíti az a tény, hogy később az üzleti kamatok vonatkozásában az áremelés alsó lépésküszöbét, míg díjak, költségek esetén annak az felső határát is rögzítette a felperes az Árazási Elveiben. A negyed százalékot meg nem haladó kamatváltozás esetén ügyféloldalon a felperes nem érvényesítette az ármódosítást. Díjak, költségek vonatkozásában az ármódosítás felső határát legfeljebb a KSH által közzétett, előző éves fogyasztói árindex mértékével lehetett emelni, a kamatperiódus 1,5 vagy 10 év lehetett.

Az ÁSZF-ek kapcsán kitért a bank hitelezési és működési kockázati költségeinek emelkedése, a munkanélküliségi ráta, a fennálló kötelezettség teljesítését biztosító biztosíték értéke, a kötelező tartalékolási szabályok, a bank működési költségei, a bank ügyfélcentrumainak és irodahelyiségeinek bérleti díjai és fenntartási, működési költségei, a postai és távközlési szolgáltatások ára, a Postai és Távközlési Szolgáltató Üzletszabályzatában és Hirdetményében bekövetkező módosítás, a bank szolgáltatásainak népszerűsítése érdekében használt kommunikációs és hirdetési felületek listaárai, a bank tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy azt érintő jogszabály, jegybanki rendelkezés, a bank mindenkor felügyeletét ellátó szervek által hozott kötelező intézkedések, a bankra kötelező egyéb szabályok, a pénzpiaci forrásszerzési lehetőségek és

költségek, a bank közteherfizetési kötelezettsége, a kölcsönszerződésben foglalt szolgáltatásra vagy az ügyfélre vonatkozó kockázat megváltozása kapcsán is a feltételek megvalósulására.

A feltételeknek való megvalósulást lényegileg azonos módon elemezte az 5., 6., 7., 8., 9. számú ÁSZF-ek tekintetében, a 10. számú ÁSZF alkalmazási időszaka azonos volt a 4-es, a 11. számú ÁSZF alkalmazási időszaka az 5-ös, a 12. számú ÁSZF-é a 6-os, a 13. számú ÁSZF-é a 7-es és a 14. számú ÁSZF-é a 8. számú ÁSZF alkalmazási időszakával. A 15-ös számú ÁSZF 2010. május 1. és november 26., valamint a 16. számú ÁSZF azonos időszakbeli alkalmazásának kapcsán ugyancsak kifejtette az elvek megvalósulásával kapcsolatos álláspontját, lényegileg fenntartva az elsőfokú eljárás során kifejtetteket.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, a felperesnek az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére és a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló kérelme elutasításával, fenntartva az elsőfokú eljárásban előadottakat. A per tárgyához szorosan nem kapcsolódó felperesi kérelmek és nyilatkozatok vizsgálatának mellőzését kérte, valamint a felperes másodfokú perköltségben marasztalását.

A felperesi fellebbezés tematikáját követve részletesen nyilatkozott annak egyes pontjait illetően. Utalt arra, az elsőfokú bíróságnak nem volt kötelezettsége a Törvény hatálya alá nem tartozó szerződéses kikötések tételes felsorolása, azok nem képezték a per tárgyát. Indokolási kötelezettségnek az elsőfokú bíróság egyebekben eleget tett, így a Panaszkezelési Szabályzat értékelése, illetve általában a kereset elutasítása kellően indokolt. Az elsőfokú bíróság nem csak az átláthatóság, hanem a szimmetria, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének való megfelelést is vizsgálta. Azzal kapcsolatban a felperes konkrétumokat nem adott elő, hogy miért volt téves volt az elsőfokú bíróság jogi értelmezése. A felfüggesztés iránti kérelem kapcsán a fellebbezés önmagának ellentmondó, a felperesnek el nem bírált bizonyítási indítványa nem volt, bizonyítatlanságra alappal nem hivatkozhat, a hatályon kívül helyezésre sem eljárásjogi, sem bizonyítatlansági okból nincs indok. Utalt az 1/2014. (VI.30.) PK véleményre ebben a körben. A felperes által peresített ÁSZF-ek tisztességessége kapcsán a felperesi érvelés hivatkozott több ponton arra, hogy a díjak és költségek tekintetében az emelés mértékét a KSH által közzétett, előző éves fogyasztói árindex határozta meg, így alaptalan a fellebbezés ebben a körben is. Alperes nem mintabeadványt használt, több ellenkérelmet nyújtott be, általános és részletes indokolással ellátva a felperes keresetének teljes elutasítását kérve. Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel érintett Kúriai Emlékeztetőt részben figyelembe vette, indokolásában említette, az egyébként jogalkalmazási iránymutatás, nem jogszabály. Az EU-s joggyakorlattal kapcsolatban is eleget tett az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének.

A referencia kamatozású termékek szerződéses kikötéseit maga a felperes is a Törvény hatálya alá tartozónak tekintette, a per tárgyává tette, alaptalan az ezzel kapcsolatos érvelés, mely szerint nem tartoznak a Törvény hatálya alá ezek a kikötések. Részleges érvénytelenség megállapítására nincs lehetőség. Eseti döntéseket hívott fel az elsőfokú bíróságnak a fogyasztó „összeolvasásra kényszerítése” kapcsán kifejtett álláspontjának alátámasztására, összehasonlítva az idekapcsolódó EGK irányelvvel, illetve a ..., s az ... megállapításaival, valamint a 2/2014. PJE-vel. Helytálló volt az elsőfokú bíróság értelmezése a szimmetria elvét, illetve kógens jogszabályok tartalmát illetően. Az árazási elvek a fogyasztók számára nem voltak megismerhetők, ezek nem váltak a szerződés részévé, így ezek a szerződéses kikötések részeként nem is voltak vizsgálhatók. A felperes által alkalmazott vizsgálati szempontok egyebekben is alkalmatlanok a törvényi vélelem megdöntésére, a fellebbezés megalapozatlan. A perköltség megállapítását 1.667.820 forint + áfa összegben kérte.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan:

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 1.§ (1) bekezdése szerint e törvény hatálya a 2004. május 1. napja és az e törvény hatálybalépésének napja között kötött fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki. E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3.§ (1) bekezdése vagy a 4.§ (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel vált.

Az (1a) bekezdés alapján e törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül - az (1) bekezdésben foglaltakon túl - a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapúnak nem minősülő deviza hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha azt az (1) bekezdésben meghatározott időpontok között kötötték, és annak részévé a 4.§ (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel vált.

A (2) bekezdés szerint e törvény hatálya nem terjed ki: *a)* a hitelkártyához vagy fizetési számlához kapcsolódó és *b)* az állami kamattámogatással nyújtott lakáscélú forint alapú kölcsönszerződésre.

A 4.§ (1) bekezdése értelmében az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés - az egyedileg megtárgyalta feltétel kivételével -, tekintettel arra, hogy az nem felel meg:

- a)* az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető;
- b)* a tételes meghatározás elvének: az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik, vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz;
- c)* az objektivitás elvének: az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni;
- d)* a ténylegesség és arányosság elvének: az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre, illetve díjra;
- e)* az átláthatóság elvének: a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására;
- f)* a felmondhatóság elvének: a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát vagy
- g)* a szimmetria elvének: kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön.

A (2) bekezdés kimondja, az (1) bekezdés szerinti szerződéses kikötés semmis, ha a pénzügyi intézmény a 8.§ (1) bekezdés szerinti határidőben nem kezdeményezte a polgári peres eljárás lefolytatását vagy a bíróság a keresetet elutasítja vagy a pert megszünteti, kivéve ha a szerződéses kikötés esetében a 6.§ (2) bekezdés szerinti peres eljárás megindításának lehet helye, de az eljárás nem került megindításra vagy az eljárás megindításra került, de a bíróság nem állapította meg a (2a) bekezdés szerint a szerződéses kikötés semmisségét.

A (2a) értelmében az (1) bekezdés szerinti szerződéses kikötés semmis, ha a bíróság annak semmisségét az elszámolásról szóló külön törvény alapján a Felügyelet által indított közérdekű keresettel indított perben megállapította.

A 6.§ (2) bekezdése azt is kimondja, a forint alapú fogyasztói kölcsönszerződések vagy az 1.§ (1a) bekezdése szerinti fogyasztói kölcsönszerződések esetén a 2010. november 26-át követően közzétett ÁSZF-ek vagy a korábbi ÁSZF-ek 2010. november 26-át követően közzétett módosításai vonatkozásában nem kell vélelmezni a 4.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre figyelemmel a szerződéses kikötés tisztességtelenségét.

A jelen per speciális eljárási szabályait a Törvény 6., 7. pontja (7.§-16.§-ig) tartalmazza.

A 7.§ (2) bekezdése szerint a jelen perben alperes a ..., képviselőjére a Ptk. (2013. évi V. törvény) 3:405.§ (2) bekezdése alkalmazandó.

A 11.§ (1) bekezdése szerint a bíróság kizárólag azt vizsgálja az eljárásában, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4.§ (1) bekezdése szerint tisztességesnek minősül-e.

A (2) bekezdés kimondja, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés nem felel meg a 4.§ (1) bekezdése szerinti bármely feltételnek, és ezért a szerződéses kikötés tisztességtelen, a keresetet elutasítja.

A jelen per tárgya tehát kizárólag annak vizsgálata, hogy a kereseti kérelemben megjelölt, e Törvény hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződésekben a 2004. május 1. és 2010. november 26. között alkalmazott egyoldalú, a kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő általános szerződési feltételekben, illetve egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételekben levő kikötések tisztességesek, érvényesek-e, a tisztességtelenség törvényi vélelmét a felperes meg tudja-e dönteni.

A szerződési feltételek érdemi vizsgálatát megelőzően a felperes kezdeményezte az Európai Bíróság előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, ezen indítványát az elsőfokú bíróság elutasította. A másodfokú eljárás során a felperes fenntartotta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére és az eljárás felfüggesztésére irányuló indítványát, amelyet a Fővárosi Ítéltábla elutasított az alábbiakra tekintettel:

A Fővárosi Ítéltábla mindenekelőtt rámutat, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. Cikke értelmében olyan bíróság köteles előzetes döntéshozatal iránt az Európai Unió Bíróságához fordulni, melynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség. Rendes jogorvoslatnak nincs helye az Ítéltábla érdemi határozata ellen, azonban a Pp. 270.§-a szerinti felülvizsgálati eljárásnak helye lehet, így a Fővárosi Ítéltábla nem minősül e Cikk szerint előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére kötelezettnek.

Az 1952. évi III. törvény (Pp.) 155/A.§-a értelmében a bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezheti.

A (2) bekezdés szerint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti. A bíróság a végzésben meghatározza azt a kérdést/kérdéseket, amely az Európai Bíróság előzetes döntését igényli/igénylik, valamint - a feltett

kérdés megválaszolásához szükséges mértékben - ismerteti a tényállást és az érintett magyar jogszabályokat.

A (3) bekezdés alapján az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzés és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasítása ellen nincs helye külön fellebbezésnek.

A 2014. évi XXXVIII. törvény a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatán alapul, az azzal kapcsolatos kérdéseket rendezi. A 2/2014-es PJE a Kúriának az Európai Bíróságnál kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárása eredményeképpen az Európai Bíróság C-26/13. számú határozatának figyelembevételével született, visszautalva a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjára, illetve a 6/2013. PJE határozatra.

A 2/2014. számú PJE tartalmazza, hogy a világos, érthető megfogalmazás, az átláthatóság elvét az Európai Unió Bírósága értelmezte a C-26/13. számú ügyben hozott ítélet rendelkező része 2. pontjában, az indokolása 70-75. pontjaiban „... Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételekre is megfelelően irányadó megállapításokból is következően a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket. Így az úgynevezett ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettségek keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét....”

A 93/13 EKG irányelvvel összefüggésben történt Ptk. módosítások [1997. évi CXLIX. törvény, 2006. évi III. törvény (Ptk. 209/B.§, 209/B.§ (1) bekezdés, 209.§ (1) bekezdés, 2013. évi V. törvény 6:102.§-a] a jogharmonizációs célt, az irányelvnek való megfelelést szolgálták, így előzetes döntéshozatali eljárásra nincs szükség a közösségi jognak való megfelelés tekintetében és nem indokolt az eljárás kezdeményezése európai jogértelmezés kapcsán sem.

Utal a Fővárosi Ítélőtábla a 283/81. számú határozatban az Európai Bíróság által kifejtettekre, ...”a nemzeti bíróság nem köteles az előtte felmerült közösségi jogi kérdést az Európai Bíróság elé terjeszteni, ha a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést az Európai Bíróság már értelmezte vagy a közösségi jog helyes alkalmazása nyilvánvaló...” Előzetes kérdés hiányában pedig az eljárás felfüggesztése sem indokolt, a Pp. 155/A.§ (2) bekezdése szerinti felfüggesztés feltételei nem állnak fenn.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelem elutasítása folytán a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (3) bekezdésére figyelemmel a fellebbezési kérelem és a fellebbezési kérelem korlátai között érdemben vizsgálta.

A Fővárosi Ítélőtábla a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdése, illetve 11.§ (1), (2) bekezdése értelmezését illetően rámutat, az itt írt feltételek konjunktívak az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére vonatkozó kikötések tisztességességét illetően. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, azok közül egynek a hiánya is a kikötés tekintetében a kereset elutasítását indokolja. A feltételek vizsgálatát illetően előírt sorrend nincs, de mivel logikai sorrend felállítható, nem sértett jogszabály az elsőfokú bíróság mikor az átláthatóság elvének érvényesüléséhez képest vizsgálta a további feltételek meglétét. Helyesen utalt arra, az egyoldalú szerződésmódosítás az ok-lista pontjainak együttes hatásával jelentkezett, a fogyasztó előtt egységes egészként jelent meg az ok-lista. A Törvény 11.§-a és a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontja mellett helytállóan hivatkozott a PK vélemény 3. pontjára, arra, abban az esetben, ha a kógens

keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérhetnek, az ilyen feltételek tisztességtelensége vizsgálható.

Osztotta a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben, a szerződéses rendelkezés nem elégíti ki a Törvény követelményeit, ha az ok-listát tartalmazza ugyan, de az átláthatóság elvének nem felel meg, mert a kikötésekből a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen mértékben kerülhet sor további terhek reá hárítására, a fogyasztó nem kapott megfelelő tájékoztatást arról, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő okok bekövetkezte által milyen módon válhat terheesebbé az általa eredetileg vállalt kötelezettség. Továbbá, ha nem valósult meg az a követelmény, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja, fel is léphessen a pénzügyi intézménnyel szemben. A 2/2014. PJE határozat rámutatott, - Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletét idézve - szükséges a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, a körülményváltozásokból eredő többletkötelezettség keletkezése indokait, változásának mechanizmusát, annak lehetséges mértékét. A szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a szerződéses terhek lehetséges alakulását, matematikai képlet alkalmazása - már ha egyáltalán ilyen megalkotható - megfelelő magyarázat nélkül éppúgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása.

A felperes hivatkozott arra is, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény nem zárja ki a részleges érvénytelenség megállapíthatóságát, különös tekintettel a 2014. július 14-én és 16-án megtartott szakmai megbeszélésen kialakult álláspontokat tükröző Emlékeztetőre. Az Emlékeztető azonban csak az ok-listában szereplő több rendelkezéssel összefüggésben hivatkozott a tisztességtelenség részbeni megállapíthatóságára, de csak az esetben, ha az ÁSZF rendelkezései világosak, érthetőek, átláthatóak. Ugyanakkor pedig mivel egy kikötés vagy világos, érthető és átlátható vagy nem, a tisztességtelenség részbeni megállapítása kizárt, amennyiben a per tárgyát képező, a fogyasztó előtt egységes egészként jelentkező kikötések az átláthatóság követelményének nem felelnek meg, a kikötés tisztességtelen. A fentebb kifejtettek szerint a további feltételek meglétét sürgősen vizsgálni. A Fővárosi Ítélőtábla kiemeli az Európai Bíróság C-26/13. számú határozatának 71., 72. pontját: „A szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie ... a mechanizmus konkrét működését, ..., hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű, érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket”.

Az elsőfokú bíróság ítélete tényállásában pontosan rögzítette a per tárgyává tett, a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdésében foglalt elveknek meg nem felelő kikötéseket, helyesen foglalt állást azok Törvény hatálya alá tartozása vonatkozásában is. A felsorolt ÁSZF-ek, egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötések tekintetében a felperes a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti vélelmet nem tudta megdönteni. A feltételek konjunktív volta miatt az elsőfokú bíróság helytállóan mellőzte a további feltételeknek való megfelelés vizsgálatát a szerződéses kikötések tekintetében.

Az elsőfokú bíróság a keresetet teljes egészében elutasította, a Fővárosi Ítélőtábla nem látott indokot az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére sem a Pp. 252.§ (2) bekezdése, sem a Pp. 252.§ (3) bekezdése alapján. Indokolási kötelezettségének az elsőfokú bíróság lényegében eleget tett.

Az árazási elvek nem voltak a szerződéses kikötések részei, azok üzleti titkot képeztek, azok gyakorlati megvalósulása sem tartozott a jelen eljárás tárgyához, sem a Panaszkezelési Szabályzat által lehetővé tett eljárások vizsgálata.

A Fővárosi Ítéltábla egyebekben is egyetértett az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel, a fellebbezésben felhozottakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki:

Nem jelent olyan eljárási szabálysértést, mely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, hogy az elsőfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére és a per felfüggesztésére irányuló kérelem tárgyában külön indokolt határozatot nem hozott. Semmilyen eljárási szabálysértés nem valósult meg azáltal, hogy az elsőfokú bíróság a felperesi ÁSZF-eket elsősorban az átláthatóság elve alapján vizsgálta, a konjunktivitás elvéből fakadóan ugyanis további elvek vizsgálata nem volt szükséges.

Alperes a felperes érveit vitatta, az elsőfokú bíróságnak sem volt kötelessége minden egyes felperesi érv, nyilatkozat, megjegyzés tekintetében külön-külön megállapításokat tenni. A perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre a Pp. 213.§ (1) bekezdésének megfelelően az elsőfokú bíróság elutasító rendelkezést hozott. A jogvita eldöntése szempontjából releváns tények felderítése - a lényeges érvek ütköztetése mellett megtörtént - az elsőfokú bíróság nem volt köteles a per tárgyához közvetlenül nem kapcsolódó, esetleg csupán a fél által relevánsnak vélt, teoretikus felvetések kapcsán részletes elemzést végezni és indokolást adni.

Utal a Fővárosi Ítéltábla arra, az 1996. évi CXII. törvény 2010. november 27-én hatályba lépő módosítása, illetve a 2014. évi XL. törvény értelmezése kapcsán nem kell vélelmezni a 2010. november 27. napját követően közzétett ÁSZF-ek vonatkozásában a szerződéses kikötések tisztességtelenségét, azonban ezek a kikötések sem minősülnek egyértelműen tisztességesnek, annak meglelte vizsgálható, csupán a tisztességtelenségi vélelem nem áll fenn ezen időponttól kezdődően. A 2014. évi XLV. törvény 32.§, 33.§-ai értelmében nem a pénzügyi intézmény, hanem az ... jogosult a perindításra.

A Fővárosi Ítéltábla a felperesnek az elsőfokú bíróság „contra legem” jogi értelmezésére, illetve referencia kamat alkalmazásával kapcsolatos előadása tekintetében utal a BDT 2014. évi 193. szám alatt megjelent jogesetre és a Gfv.VII.30.387/2014/6. számú kúriai határozatra, kiemelve, az egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó ÁSZF rendelkezések nem tekinthetők a fő szolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételeknek, figyelemmel az Európai Bíróság C-26/13. számú ügyében, illetve a 2/2012. PK vélemény 4. pontjában kifejtettekre... „Az átláthatóság elvének nem csak az ok-lista egyes feltételeinél, hanem az egyoldalú módosítás feltételrendszere egésze tekintetében is érvényesülnie kell.”

A felperes keresete a referencia kamatozású termékek vonatkozásában önellentmondást tartalmaz, mert annak megállapítását kérte elsődlegesen, hogy azok nem tartoznak a Törvény hatálya alá. Erre irányuló kereset azonban a jelen perben nem terjeszthető elő, a jelen per tárgya a már korábban kifejtettek szerint kizárólag a Törvény 4.§ (1) bekezdése, illetve 11.§-a alapján a törvényi vélelem megdöntése, a perbeli szerződési kikötések tisztességességének, érvényességének megállapítása lehet (negatív megállapítási per kizártsága).

A 2014. évi XXXVIII. törvénynek a 2014. évi XL. törvény 2015. február 28-án hatályba lépett módosításával beiktatott 32/A.§-a úgy rendelkezik, hogy nem minősül egyoldalú kamatemelésnek a referencia kamatlábhoz kötött kamat esetén a referencia-kamatláb változásából eredő kamatváltozás. A felperes által alkalmazott ÁSZF-ek és egyedi szerződéses feltételek közül azonban csak azok

felelnek meg utóbbi jogszabályban rögzítetteknek, melyek valódi, automatikusan alkalmazandó referencia kamatlábat jelentenek, egyoldalúan módosítható kamatfelár esetén nincs automatikus kamatváltozás. Másrészt az ügyleti kamatláb csak az egyik eleme a kamatok, díjak, költségek körének, a hiteldíj emelkedés pedig ezen elemek változása együttes hatásaként változhat, így az átláthatóság elve sérül. Nem állapítható meg a fogyasztó számára, hogy a jövőben milyen számítás alapján, hogyan változhat a díj összege. Az egyoldalú szerződésmódosítást biztosító szerződési feltételek tehát a Törvény 4.§ (1) bekezdésében írt elvek folytán a maguk egészében vizsgálándók, valamennyi elemmel együtt.

A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény többek közt kitért arra, a felek a változó kamatozású kölcsönszerződések esetében alkalmazhatnak olyan megoldást, hogy a kamatszintet egy meghatározott változó viszonyítási alaphoz, referencia kamatlábhoz - jelen esetben BUBOR - kötik, s ha a kamatszint módosulása a meghatározott referencia kamat változásával együtt automatikusan megy végbe, a pénzintézet részéről nem egyoldalú jogosultság gyakorlása eredményeként változik a kamat, akkor az ilyen típusú kölcsönszerződések esetében valójában nincs egyoldalú szerződésmódosítás.

A per tárgyát képező kikötések azonban a PK véleményben rögzítetteknek nem felelnek meg, a kikötések szövegezése szerint nem a szerződés előre rögzített tartalma szerint következik be díjmódosulás, hanem annak alkalmazására a felperes rendelkezik jogosultsággal.

A felperes arra hivatkozott, az átláthatóság elvének megvalósulását elősegíti az a tény, az ügyleti kamatok vonatkozásában az áremelés alsó lépésküszöbe, míg díjak és költségek esetén annak felső határa is rögzítésre került a felperes árazási elveiben, a felperes az adott tényező által előidézett 25 bázispontot (negyed százalékot) meg nem haladó kamat változása esetén ügyfél oldalon nem érvényesítette az ármódosítást. A Fővárosi Ítéltábla utal arra, az árazási elvek a korábban kifejtettek szerint nem voltak a szerződések részei, üzleti titkot képeztek, a fogyasztók azokat nem ismerték és a felperes által ténylegesen folytatott gyakorlat vizsgálata sem képezte a per tárgyát.

Ezen kikötések akkor nem jelentenének egyoldalú szerződésmódosítási jogot, ha a kamat, költség, díj módosulása minden további hitelezői döntés és intézkedés nélkül ténylegesen automatikusan követné a referencia kamat változását. A 2015. február 8-tól hatályos 2014. évi XL. törvény által beiktatott 32/A.§ (6) bekezdése nem a jelen eljárásra, hanem közérdekű keresettel indítandó perekre vonatkozik, másrészt szintén egy automatizmusra utal, a jelen perben vizsgált kikötések esetében azonban utóbbi nem áll fenn.

Automatizmus nem érvényesült, a felperes „egyoldalú hatalmasságán” múlt, hogy él-e és miként az egyoldalú szerződésmódosítás jogával, a perbeli kikötések nem voltak megfelelően átláthatók.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) és (6) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg alperes másodfokú perköltségét, melynek viselésére a Pp. 78.§ (1) bekezdése és 239.§-a alapján a felperes köteles. A perköltséget a ténylegesen kifejtett alperesi ügyvédi tevékenységre és az egy tárgyaláson való részvételre figyelemmel azért állapította meg az alperesi fellebbezési ellenkérelemben írtaktól eltérően, mivel az alperes által kért másodfokú eljárással kapcsolatos ügyvédi munkadíj eltűzött, az összegszerű mérlegelésnél figyelembe veendő az elsőfokú bíróság által megállapított elsőfokú perköltség összege is.

Budapest, 2015. április 21. napján

Dr. Molnár József s. k.
előadó bíró

Dr. Gál Judit s. k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztesi Diana
tisztviselő